

COP15 - Jakten efter ett ambitiöst och globalt klimatavtal

Vad motiverar Danmark att verka för ambitiösa bindande
klimatmål?

Abstract

Until recently the Danish government was hesitant about whether investments in climate and energy policies were the right strategy for Denmark. Today the Danish government argues that during the forthcoming climate conference in Copenhagen in 2009 (COP15), the world's countries must agree upon ambitious climate objectives. Denmark is together with EU-27 aiming at an ambitious climate agreement. This thesis intends to contribute with an understanding of why Denmark, both politically and economically, invests profound resources into committing the world's countries to a climate agreement. The study uses both a neoliberal institutionalism and a constructivist theory in analyzing the Danish engagement. First, the study claims that the Danish advocacy on a multilateral agreement is motivated on the nature of the global climate challenges. Secondly, it claims that an international cooperation prosper towards absolute gains which cannot be reached unilaterally. Denmark's strategy is even representing an influential strategy in terms of climate leadership and trough the advocacy of specific norms. It is assumed that this strategy seeks to change the negotiators perceptions, and that a reduced emission together with investments in low carbon economy will gain the worldwide welfare. Further, the study argues that the Danish proactive role creates opportunities to exploit economic self-interests and protect the autonomy of energy policies.

Keywords: COP15, an ambitious and global climate deal, Denmark, absolute gains, norm advocacy, national interest

Innehållsförteckning

1	Inledning	5
1.1	Problemformulering	6
2	Metodologiskt tillvägagångssätt och disposition	8
3	Behovet av ett multilateralt svar på global uppvärmning	11
3.1	Utsikter till absoluta fördelar skapar incitament till internationellt samarbete	11
3.2	Klimatvinster genom samordning	12
3.2.1	Ett möte mellan NLI och konstruktivism.....	14
4	Proaktivt agerande för att påverka resultatet under COP15	15
4.1	Om att utöva inflytande genom normförespråkande.....	15
4.2	Danskt värnade om europeiskt klimatledarskap.....	17
4.3	Förespråkande av ett grönt paradigms	17
4.3.1	Klimatledarskap för att påverka förhandlares perception	19
4.3.2	'Det danske eksemplet' - att påvisa möjligheten.....	20
4.4	Reflektioner om institutionalisering av idéer	21
5	Proaktivitet för att gynna nationella intressen	24
5.1	Statsministerns tre uttalade utmaningar	24
5.2	Utsikter till danska gröna marknadsandelar	25
5.2.1	Värdskapets unika möjlighet - främjandet av danska teknologiska lösningar.....	26
5.3	Energisäkerhet – autonomi och ändrade ekonomiska flöden.....	27
6	Slutledning	29
7	Referenser	31

1 Inledning

Det var inte för många år sedan som Danmarks statsminister Anders Fogh Rasmussen uttryckte skepticism om mänsklig aktivitet hade en inverkan på globala temperaturstigningar. Statsministern var också tveksam över om klimatvänliga och förnybara energipolitiska satsningar var den förnuftiga ekonomiska vägen för Danmark¹.

Tveksamheten om att politiskt främja satsningar på klimatvänliga energilösningar har bytts mot engagemang inom klimat- och energiområdet, både nationellt och internationellt. Dagens vision är att Danmark ska vara en ledarnation inom klimatvänlig energiteknologi². Internationellt argumenteras att det brådskar med att hitta effektiva multilaterala samarbetslösningar på att hantera global uppvärmning. För att mänskligheten ska ställas utom fara för ödesdiga klimatkonsekvenser uppmanas världens statsledare att ta sitt ansvar och ingå multilaterala bindande klimatmål³.

För närvarande pågår febrila förberedelser inför Danmarks värdskap av FN:s 15:e partskonferens i Köpenhamn, december 2009 (COP15)⁴. COP15 utgör sista möjlighet för världens länder att enas om ett klimatavtal som kan träda i kraft när Kyotoprotokollet utlöper 2012. Tillsammans med EU-27 intar Danmark målsättningen om att COP15-förhandlingarna ska resultera i ett ambitiöst och globalt bindande klimatavtal, för perioden efter 2012⁵. Med hänvisning till FN:s klimatpanels (IPCC) senaste rapporter, pekas på nödvändigheten av att halvera världens samlade

¹ ”For hvis jeg skal være helt ærlig, så er der nok mange hos os [medlemmer i statsministerns parti *Venstre*, min anm.], der har været lidt forsigtige – for ikke at sige fodslæbende. Vi har været i tvivl om, hvorvidt der var sund og fornuftig økonomi i alt det her [klimatvänliga energipolitiska satsningar, min anm.](...)vi har ikke været den energipolitiske avantgarde.” (2008-11-16, statsminister Anders Fogh Rasmussen ved Venstres landsmøde)

² 2008-11-16, statsminister Anders Fogh Rasmussen ved Venstres landsmøde

³ Jfr 2007-06-26, Speech by Per Stig Møller, Danish Minister for Foreign Affairs at the Chatham House Conference, London

⁴ 1994 trädde FN:s ramkonvention om klimatförändringar i kraft (UNFCCC). Idag har 192 länder anslutit sig till konventionen. Kortfattat är klimatkonventionens mål är att stabilisera atmosfärens innehåll av växthusgaser på en nivå som förhindrar att människoskapta klimatförändringar leder till farliga konsekvenser. Stabiliseringen ska mynna ut i att ekosystemet ska kunna anpassa sig till klimatförändringarna på ett naturligt sätt, dvs. att livsmedelssäkerheten inte får skadas samt att möjligheten att skapa en hållbar social och ekonomisk utveckling inte hotas. Klimatkonventionen anger inte specificerade mål för utsläppsminskningar, men understryker att på grund av industriländernas (Annex-1 länder) historiska ansvar för klimatförändringarna ska de ta första initiativ till åtgärder. Partskonferensen (COP) är det högsta organet för klimatkonventionen och består av de 192 medlemsländerna (parterna). Partskonferensens uppgift är granska hur konventionen implementeras och fatta beslut som är nödvändiga för att konventionen ska genomföras på ett effektivt sätt. Partskonferensen hålls årligen under en period av två veckor. Den överenskommelse inom UNFCCC som för närvarande reglerar världens koldioxidutsläpp är Kyotoprotokollet. (<http://www.cop15.dk/da/menu/FNs-klimaproces/FNs-Klimakonvention-UNFCCC/>, Mossberg Sonnek 2008: 9f)

⁵ 2008-12-01, Address by Prime Minister Anders Fogh Rasmussen, at the UN Climate Conference in Poznan

växthusgasutsläpp till 2050⁶. För att detta ska nås efterlyses ett gemensamt men differentierat ansvarstagande från världens länder. Målet är att alla stora utsläppsnationer ska inkluderas i bindande klimatmål, samt att energiteknologi ska spridas till utvecklingsländerna⁷.

Danmark lägger stora politiska och ekonomiska resurser för att ett Post-Kyotoprotokoll ska se dagens ljus i Köpenhamn. Statsministern har meddelat att 2009 blir ett år med stor dansk klimatpolitisk verksamhet, och att Danmark som värdland kommer att arbeta hårt för att COP15-förhandlingarna leder till ett historiskt klimatavtal⁸. Även stort finansiellt kapital är budgeterade till COP15-förberedelserna. 2008 satsades 756 miljoner till klimatinsatser och den samlade COP15-budgeten för 2009 förväntas uppgå till åtskilliga hundra miljoner DKK. På det politiska planet bildades 2007 ett Klimat- och energiministerium för att koordinera COP15-förberedelserna, och att underbygga möjligheterna för ett succéfullt klimatavtal⁹. Klimatdiplomatin har förstärkts världen över, i synnerhet mot de stora utsläppsländerna¹⁰. Även inom det biståndspolitiska området görs insatser för att förverkliga ett globalt klimatavtal¹¹.

Klimat- och energifrågor har seglat högt upp på dansk politisk dagordning och utgör en hög prioriterad fråga för den danska regeringen. Denna dynamiska utveckling kan minst sagt liknas vid en dansk version av ett lappkast.

1.1 Problemformulering

Studien ämnar ge inblick och bidragande förståelse till, *varför Danmark antar ett proaktivt agerande och lägger ner resurser för att få till stånd ett ambitiöst och globalt bindande klimatavtal under COP15?*

För att besvara problemformuleringen bidrar studien vidare med insikt till, *varför Danmark efterlyser och förespråkar ett internationellt samarbete för att hantera*

⁶ Detta i jämförelse med 1990 års nivå. För att nå målsättning anses ett att världens stater måste åta sig reduktionsmål med sikte på halvtid dvs. 2020 (2008-12-01, Address by Prime Minister Anders Fogh Rasmussen, at the UN Climate Conference in Poznan)

⁷ Fem hörnstenar pekas ut för att nå IPCC:s rekommenderande nivåer; ”1) A common goal of emission reductions, 2) a common commitment to low carbon societies with specific medium term reductions for industrialized countries, 3) world wide adaption to climate change, 4) facilitation of green technology transfers and 5) a financial mechanism to assist the developing countries” (2008-12-01, Address by Prime Minister Anders Fogh Rasmussen, at the UN Climate Conference in Poznan)

⁸ Aagaard 2008-12-01

⁹ I samma syfte har även ett speciellt ministerutskott och klimatsekretariat upprättats

¹⁰ Heldgaard 2008-07-01. Bl.a. kan nämnas att i Ryssland, USA, Indien, Sydafrika och Brasilien har klimatattachéer ackrediterats och i exempelvis Kina pågår den danska energisatsningen Green China (Heldgaard 2008-07-10, www.ambbeijing.um.dk/da)

¹¹ Den danska regeringen har avsatt ökade medel för att styrka utvecklingsländerna inom klimatområdet. 100 miljoner under 2008 och 500 miljoner under 2012. Det danska biståndet skapas goda och konkreta resultat till att bromsa klimatförändringarnas konsekvenser i utvecklingsländerna samt skapar lösningar som kan användas i de globala klimatförhandlingarna (2008-02-15, udviklingsminister Ulla Tørnæs ved COP-15 Forum)

klimatförändringarna. Uppsatsen söker även skönja intressen som rimligen motiverar Danmark att inta ett aktivt handlande för att få världens stater till att åta reduktionsmål.

2 Metodologiskt tillvägagångssätt och disposition

Studien är teorianvändande i sitt tillvägagångssätt och arbetar med både rationalistiska och konstruktivistiska teoriinriktningar. Med hjälp av de teoretiska analysverktygen försöker uppsatsen bidra med förståelse till, varför Danmark handlar proaktivt och investerar resurser i att världens länder ska nå ett ambitiöst klimatavtal under COP15. Den empiri som underbygger studiens resonemang utgör som alltid ett urval. I detta fall har en bred läsning gjorts av material från den danska regeringen samt tillhörande ministerier, tidningsartiklar samt forskningsrapporter som framförallt behandlar dansk klimat- och energipolitik i relation till utrikespolitik. Forskningsrapporter från *Dansk Institut for Internationale Studier (DIIS)* har varit viktiga i sammanhanget. Noteras bör, att läsningen av det empiriska materialet varit betydligt större i omfång, än vad som framgår av källanvisningarna. Valet av de uttalanden som ligger tillgrund för studiens resonemang motiveras med, att de på ett illustrerande vis framhäver den överordnade argumentation som förs från den danska regeringen.

För att analysera danska regeringens argumentation om varför världens stater ska ingå ett ambitiöst och globalt bindande klimatavtal 2009, tar studien avstamp i neoliberal institutionalism (NLI)¹². Detta motiveras med, att den överordnade bild som vuxit fram efter empirisk granskning, vittnar om att NLI tenderar ha stor förklaringskraft gällande Danmarks proaktivitet inom det klimatpolitiska området. Uppsatsens kapitelinledning kommer att byggas upp på några av teorins viktigaste huvudargument. NLI verkar därmed som en organiserande faktor av själva uppsatsens disposition.

För att besvara uppsatsens syfte delas studien in i tre delar. Detta innebär att kapitel 3 och 4 argumenterar för att Danmarks internationella klimatengagemang, i hög grad motiveras av att en samordning anses kunna hjälpa stater att nå absoluta fördelar (som i frånvaro av ett klimatavtal går förlorade). Kapitel 3, *Behovet av ett multilateralt svar på global uppvärmning*, inleds med en presentation av NLI. Därefter analyseras varför den danska regeringen efterlyser ett internationellt samordnat svar gällande frågan om global uppvärmning. Utsikten till klimatfördelar för alla identifieras som en motivationskälla, som rimligen underbygger intresset av att skapa en ny klimatordning.

Kapitel 4 *Proaktivt agerande för att påverka resultatet under COP15*, kombinerar NLI med teori om normativ makt och normförespråkande. Detta görs för att belysa att den danska aktiviteten kan förstås som en påverkningsstrategi som åsyftar att övertyga viktiga parter om, att ömsesidiga absoluta ekonomiska intressen finns i att åta ambitiösa klimatmål. Uppsatsen argumenterar för att Danmarks aktiva engagemang i termer av

¹² NLI utgör en del av det rationella paradigmet inom studiet av internationell politik

ledarskap och idé/normförespråkande, blir betydelsefullt för att påverka övriga parter uppfattning om, att förutom absoluta klimatfördelar rymmer ett klimatavtal också ömsesidiga ekonomiska intressen (som blir ett ytterligare incitament för ett klimatsamarbete). Därutöver syftar påverkningsstrategin också till att utöva inflytande över vilka lösningar som uppfattas som adekvata och lämpliga för att hantera global uppvärmning. Med hjälp av det konstruktivistiska perspektivet kan det danska internationella engagemanget förstås som ett förespråkande av specifika idéer, som syftar till att skapa normativ makt. Detta nås genom att institutionalisera idéerna som därmed blir inflytelserika på framtida internationell praxis. NLI och den konstruktivistiska ansatsen ska följaktligen betraktas som komplimenterande analysredskap.

Kapitel 5 *Proaktivt agerande för att gynna nationella intressen*, behandlar argumentet i NLI som hävdar att stater försöker maximera sin egen nytta inom internationella samarbeten. Kapitlet belyser att Danmarks internationella engagemang rimligen motiveras av, att ambitiösa globala klimatmål anses kunna gynna och exploatera danska egenintressen. Gällande identifierandet av danska intressen ser studien till statsminister Anders Fogh Rasmussen utpekande om vilka stora utmaningar Danmarks möter. Utmaningarna är återkommande teman som de danska ministrarna ofta återkommer till.

Följaktligen argumenterar studien för att Danmarks agerande i betydande omfattning drivs av nationella intressen. Samtidigt som det internationella engagemanget syftar till att påvisa att absoluta klimat- och ekonomiska fördelar kan nås genom ett nytt klimatavtal. Danmarks proaktiva agerande handlar därför om påverka vilka idéer och normer som blir inflytelserika i politisk praxis. Likt NLI hävdar att institutioner påverkar aktörers uppfattning och beteende och således den internationella miljön, kan konstruktivistiska tankegångar kasta ljus över den process som kan leda till att ömsesidiga intressen hos aktörer identifieras, och att specifika idéer och normer får en institutionell karaktär och blir inflytelserika.

Rationalistiska och konstruktivistiska teoretiska infallsvinklar används för att med olika men komplimenterande linser, ge en bidragande förståelse till, varför Danmark lägger ned resurser och proaktivt handlande för att få till stånd ett klimatavtal under COP15¹³. Fearon och Wendt i Carlsnaes *et al.* menar att det är fruktbart att analysera sociala skeenden genom att inta ett pragmatiskt betraktelsesätt av relationen mellan rationalism och konstruktivism, trots att de har olika ontologier¹⁴. Områden finns där inriktningarna uppvisar substantiella överensstämmanden och i områden där skildaktigheter visas, kan de ofta ses som överlappande och komplementära, istället för motstridiga. Fearon och Wendt menar att intressant forskning kan uppstå i mötet mellan inriktningarna, istället för att dessa betraktas i termer av nollsummespel¹⁵. Rationalismen menar att aktörer handlar utifrån konsekvenslogik medan konstruktivismen hävdar att aktörer istället handlar utifrån lämplighetslogik. Fearon, Wendt, March samt Olsen, ställer sig skeptiska till att reducera analysen till att endast

¹³Jfr Fearon, Wendt i Carlsnaes, Risse, Simmons (eds.) 2002: 68

¹⁴ Carlsnaes *et al.* 2002: 52, 68

¹⁵ Carlsnaes *et al.* 2002: 52

omfatta en utav dessa. I stället påpekas att aktörer ibland väljer handlingsalternativ genom att kalkylera konsekvenser, medan 'valen' andra gånger tycks vara ytterst sammanflätade av normer och roller som blir styrande. I många empiriska tillfällen råder alltså en växelverkan mellan dessa logiker¹⁶. Således kan rationalismen och konstruktivismen användas som komplimenterande eller överlappande analytiska linser¹⁷.

¹⁶ Carlsnaes *et al.* 2002: 60

¹⁷ Carlsnaes *et al.* 2002: 68

3 Behovet av ett multilateralt svar på global uppvärmning

Kapitlet ämnar skapa förståelse för varför Danmark efterlyser och aktivt förespråkar multilateralt ordningsskapande för att hantera utmaningarna med global uppvärmning. Med hjälp av NLI skapas ett teoretiskt verktyg som ger bidragande förståelse till hur internationella samarbeten kan skapa utsikter till fördelar för alla parter.

3.1 Utsikter till absoluta fördelar skapar incitament till internationellt samarbete

NLI betraktar det internationella systemet som anarkiskt, decentraliserat och präglad av en interstatlig konkurrens om begränsade resurser. Stater utgör nyckelaktörer och antas vara rationella och nytto-maximerande.¹⁸ Institutioner anses också bilda betydelsefulla inslag inom det internationella systemet och staters beteenden anses avspegla erkända regler, normer och konventioner¹⁹.

En institution refererar till varaktiga och sammanhängande sett regler (mer eller mindre formella respektive informella), som föreskriver regler för beteende och begränsar aktivitet och formar förväntningar. En institution kan vara formella intergovernmentala eller ikke-govrenmentala organisationer. En internationell regim utgör institutioner med explicita regler som regeringar kommit överens om och gäller för bestämda områden. Konventioner utgör informella institutioner med oskrivna regler och förståelser som formar aktörers förväntningar.²⁰

Trots att det internationella systemet karaktäriseras av konkurrens så återfinns också interdependens. Världens stater blir sammanflätade och ömsesidigt beroende genom pågående och tilltagande globaliseringsprocesser. Exempelvis har ekonomin globaliserats och dessutom kan globala utmaningar som klimatförändringar inte lösas på nationell nivå²¹. Interdependensen resulterar i att aktörerna blir beroende av varandra för att uppnå nationella mål och intressen (exempelvis i form av klimatutmaningar, ekonomisk tillväxt och sysselsättning). Stater har alltså ömsesidiga intressen som de kan tillvarata genom att etablera regler och normer mellan sig. Denna ökade interdependens medför att stater är mindre orienterade mot makt och prestige, utan istället ser

¹⁸ Jfr Keohane 1989: 1f, 6

¹⁹ Keohane 1989: 1

²⁰ Keohane 1989: 3f

²¹ Goldmann, Pedersen, Østerud (red.) 1997: 101

ekonomisk tillväxt och social säkerhet som allt mer betydelsefulla områden. I stigande grad betraktar stater varandra som partners istället för fiender och är beroende av varandra för att skapa nationellt välstånd.²²

Egoistiska stater samarbetar för att realisera absoluta fördelar/vinster (med mindre att de fruktar militära angrepp från samarbetsparterna). Detta innebär att stater i första hand ser till vilka fördelar och intressen som kan uppnås genom samarbete (absoluta fördelar), istället för att se till vem som vinner mest (relativa fördelar).²³ När stater identifierar gemensamma intressen blir möjligheter för samarbete och institutionalisering befintlig. Institutionaliseringsgraden i det internationella systemet påverkar staters beteenden²⁴. Staters förmåga att samarbeta är beroende av människoskapade (konstruerade) institutioner som varierar över tid, ämnesområden och i styrka²⁵. Fusk utgör det största hindret för samarbete mellan rationella stater, men internationella institutioner kan hjälpa stater att ta sig över barriärer för samarbeten och skapa möjligheter till kollektivt handlande som rymmer fördelaktiga situationer för alla parter²⁶. Institutioner underlättar samarbete genom att öka mängden information och ger möjligheter att förhandla, gör det lättare att ingå avtal och kontrollera att dessa överhålls samt skapar förväntningar kring att avtal överhålls²⁷. Stater definierar sina fundamentala intressen oberoende av institutioner, men institutionerna kan också påverka staters uppfattning av egna intressen²⁸. Däremot varnas mot att använda denna aspekt i för stor omfattning i det internationella systemet²⁹ (då det inte är människor som analyseras). I en situation var stater har gemensamma intressen kan alltså ett plussummespel inträffa, vilket kan resultera i en hög grad av institutionalisering.

3.2 Klimatvinster genom samordning

” (...) today we will all go down because of today’s interlinkage of the whole world. Today, climate change is a global threat and the future of the entire ‘Mother Earth’ is at stake. Therefore urgent action is needed, not by one culture, but by whole culture. (...) Climate change is a global challenge calling for global solution. (...) An effective multilateral response is required. There is no free ride. A global deal must be reached within an effective UN system. As host for COP15, Denmark will work hard to achieve

²² Grieco 1988; 489f

²³ Jfr Keohane 1989: 2, 10, Grieco 1988: 487

²⁴ Keohane 1989: 2

²⁵ Jfr Keohane 1989: 2

²⁶ Grieco 1988: 487, 495

²⁷ Keohane 1989: 2

²⁸ Keohane 1989: 5f

²⁹ Keohane menar: (...)It is worthwhile to point out, as Wendt does, that the way in with leaders of states conceptualize their situations is strongly affected by the institutions of international relations: states not only form the international system; they are also shaped by conventions, particularly by its practices. But this abstractly valid point should not be pushed too far. (...)the pressures from domestic interests, and those generated by the competitiveness of the state system, exert much stronger effects on state policy than do international institutions, even broadly defined (...) (1989: 6)

this in 2009.(...) There is still time to avoid a global catastrophe. We can create a win-win situation where we can as well protect our Planet as create prosperity and security for all.”³⁰

Idag råder så gott som ett universellt ställningstagande om att en klimatförändring pågår samt att temperaturstigningen är skapad av mänsklig aktivitet. IPCC fjärde rapport från 2007 konfirmerar att, om inte effektiva klimatlösningar blir verksamma, kommer temperaturstigningarna föra med sig framtida katastrofala ekologiska och ekonomiska konsekvenser³¹. Citatet ovan vittnar om Danmark efterlyser och förespråkar, att effektiva multilaterala svar i FN-regi måste utarbetas, för att undanröja de katastrofala konsekvenser som global uppvärmning och klimatförändringar kan vålla mänskligheten. Danmark argumenterar för att ett nytt bindande klimatavtal ska definiera hur världens samlade koldioxidutsläpp ska reduceras till den nivå som underbygger FN:s klimatkonventions målsättning³².

Från dansk sida påpekas att klimatförändringar är ett globalt hot som ställer alla i ett ömsesidigt beroendeförhållande. Koldioxidutsläpp skapar världsomspännande temperaturstigningar oavsett vilket territorium de härstammar från. Likaledes utgör effekterna av koldioxidutsläpp ett globalt problemområde. Trots att framtida effekter antas rymma regionala skillnader där vissa regioner förutses att drabbas hårdare än andra, stipuleras att konsekvenser i form av migrationsströmmar, konflikter och oroligheter kommer att få globalt spridda konsekvenser³³. Tydligt påpekas att mänsklig aktivitet utgör en central led av själva klimatproblematiken men vilar likaledes på lösningarna. Gemensamma klimatinsatser måste vidtas och utrikesministern meddelar att Danmark kommer att arbeta hårt för ett globalt klimatavtal under COP15. I etablerandet av en ny klimatordning anses stater spela en betydelsefull roll³⁴.

NLI tenderar att ha stor förklarandekraft gällande den danska regeringens argumentation om varför landet efterlyser ett ambitiöst globalt klimatavtal och

³⁰ 2007-06-26, Speech by Per Stig Møller, Danish Minister for Foreign Affairs at the Chatham House Conference, London.

³¹ Kullessa 2007: 64f

³² “Climate Convention (...) states that concentration of greenhouse gases in the atmosphere must be stabilized to prevent dangerous human interference with our climate and to ensure sustainable food production and economic development. To achieve this, a new and ambitious global climate deal is needed. This is the objective of the Danish government.” (...) Denmark will host the 15th UN Climate Conference in 2009, where a future climate agreement must be successfully concluded” (2007-06-26, Speech by Per Stig Møller, Danish Minister for Foreign Affairs at the Chatham House Conference, London).

³³ “In poor and vulnerable regions of the world, the climate hazards interact with poverty, globalization, conflict, HIV/AIDS and population growth. Some day ‘nature strikes back’, which intensifies the linkage between climate change and security. In many parts of the world, environmental degradation will ultimately leave people with no other option than to migrate. (...) In the Arctic region, a range of climate related challenges are emerging. (...) Melting sea and thawing permafrost, however, have wider geostrategic implications. They include competition over new accessible natural resources, rights to new shipping routes, and disputes over maritime zones and land territories formerly covered with ice. The challenges are different from those affecting millions of people in the developing world. But they have one thing in common: They are potential security risks” (2007-06-26, Speech by Per Stig Møller, Danish Minister for Foreign Affairs at the Chatham House Conference, London. Se även Buzan, Wæver, Jaap de Wilde 1998: 86

³⁴ “Human behavior is part of the problem. But also the solution. There is still time to act. (...) Foreign policy actions hold the potential to boost the ability and willingness of the international community to respond in a concerted manner to the climate challenge. We must use this potential” (2007-06-26, Speech by Per Stig Møller, Danish Minister for Foreign Affairs at the Chatham House Conference, London)

förespråkar ett effektivt FN-system. Som bekant menar NLI att staters utsikter till ömsesidiga fördelar skapar incitament för utvecklande av internationella samarbeten. Från den danska argumentationen framgår att klimatutmaningarnas globala karaktär kräver globala svar (dvs. att unilaterala åtgärder inte är tillräckligt effektiva för hantera global uppvärmning). Således kan rimligen hävdas, att Danmark menar att ett internationellt ordningskapande rymmer absoluta klimatfördelar för alla parter, och att en situation där ett Post-Kyotoavtal inte träder ikraft istället leder till ömsesidiga katastroftala konsekvenser. Klimatutmaningarnas globala dimension ställer stater i en beroendekedja och skapar en situation där en enskild stats nytta (bekämpa klimatförändringar) blir beroende av de övriga staters handlande. Således kan ett aktivt handlande från Danmark, som åsyrftar att få till stånd ett ambitiöst globalt klimatavtal förstås i termer av, att det identifierade klimathotet skapar en interdependens inom det internationella systemet. Vilket resulterar i att landets intresse att råda bot på klimatutmaningar inte kan nås på egenhand. Rimligen kan hävdas att Danmark menar att stater har ömsesidiga klimatintressen som de kan tillvarata om genom att etablera regler och normer mellan sig. Genom ett internationellt engagemang kan Danmark bida till att lyfta frågan och att uppmärksamma världens länder om att ömsesidiga intressen finns i att gemensamt bekämpa klimatförändringar.

3.2.1 Ett möte mellan NLI och konstruktivism

NLI menar att när stater lyckas att identifiera gemensamma intressen skapas incitament för internationella samarbeten. Aktörer väljer samarbetslösningar när det blir rationellt att samverka. Genom att lyfta blickfånget mot en konstruktivistisk vinkel kan tydligt belysas att institutionella arrangemang inte är norm- eller idéfria, och att just normer och idéer blir maktfulla när de institutionaliseras. I nästa kapitel kommer konstruktivistiska ansatser att komplimentera NLI. Detta ska ses i ljuset av att NLI betonar att staters beteende och uppfattning av egenintresse påverkas av institutioner. I och med att institutioner påverkar staters handlande kan rimligen hävdas, att det specifika utformandet av vilka normer, regler och idéer som underbygger interstatliga avtal och konventioner är betydelsefulla och påverkar internationell politisk praxis. Härnäst analyseras några av Danmarks internationella aktiviteter för att få en förståelse för vilka idéer och normer man ämnar främja genom en internationell klimatregim. Detta kan betraktas som en strategi som banar vägen för att den handlande aktören kan tillvarata specifika nationella intressen som ett internationellt samarbete kan gynna. Trots att NLI menar att institutioner inte anses kunna förändra staters fundamentala intressen, kan ett idéförespråkande leda till att uppmärksamma stater om att specifika lösningar ligger i linje med grundläggande ekonomiska intressen.

4 Proaktivt agerande för att påverka resultatet under COP15

För närvarande arbetar Danmark aktivt och på bred front för att ett ambitiöst globalt klimatavtal ser dagens ljus under slutförhandlingarna under FN:s klimatkonferens i Köpenhamn. Tidigare tvivel om bekämpandet av klimatförändringar var förenlig med en förnuftig ekonomi har bytts mot att påvisa världen om att hållbara lösningar är möjligt.

Kapitlet inleds med en presentation av Annika Björkdals konstruktivistiska ansats. Denna resonerar om hur normativ makt och normförespråkande kan användas som en strategi för att påverka dagordning samt internationell praxis. Därefter belyses hur Danmarks internationella aktivitet inom klimatområdet, kan analyseras som en strategi till syfte att påverka aktörers uppfattning om, att ekonomisk tillväxt kan kombineras med fallande koldioxidutsläpp. Samt att framväxten av hållbara energiteknologiska lösningar kan skapa en ny era av världsomspännande tillväxt. Således kan den danska aktiviteten förstås som ett medel för att övertyga aktörer om att ett klimatavtal även rymmer absoluta ekonomiska fördelar. Kapitlet argumenterar för att Danmarks aktiva internationella handlande rimligen kan betraktas som ett försök att genom idéförespråkande påverka dagordningen och internationell praxis i en riktning som man själv förfäktar.

4.1 Om att utöva inflytande genom normförespråkande

Björkdal menar att normativ makt³⁵ kan användas för att påverka internationell dagordning och policyutformning. Normativ makt skapas genom idéers och normers inflytande och är relaterat till koncept som 'mjuk makt' och 'idéers makt'. Begreppet kan konceptualiseras genom normgenererande och normspridande kapabiliteter som utövas för att förändra övertygelser samt att sätta normativa standarder genom en process av normförespråkande. Normförespråkande är en form för övertalande argumentation som kan användas för att försöka skapa medvetenhet om vad som konstituerar ett riktigt och lämpligt handlande.³⁶

³⁵ Normativ makt utgör ett komplement till traditionell konceptualisering av makt som ofta definieras i termer av militär (materiell) makt. Enligt Björkdal kan små stater använda sig av normativ makt för att erhålla ett konstruktivt och effektivt inflytande över politiska frågor som är relaterade till internationell fred samt säkerhet. (2008:136)

³⁶ Jmf Björkdal 2008: 136

En normförespråkare är en aktör som tydligt åtagit sig en specifik norm och investerar energi i att främja denna till syfte att påverka andras beteende³⁷. Vidare har normförespråkaren en stark uppfattning om vad ett lämpligt eller önskvärt beteende innefattar, och betraktas av andra som en ledare i termer av att konstruera och främja normer. Detta sker i syfte att forma den normativa kontexten samt framtida praxis. Om förespråkaren agerar som en förelöpare och lever upp till sin argumentation blir aktören mer övertygande och trovärdig.³⁸ Legitimitet baseras bl.a. på att genomföra trovärdigt handlande och därigenom definiera ett exempel för andra att följa. För att nå inflytande och resultat är det betydelsefullt att förespråkaren väljer ut normer som uppfattas som tilltalande, bekanta och önskvärda. Därutöver ska normen dessutom överensstämma med förespråkarens värdegrunder, övertygelse, identitet och praxis.³⁹ Normens genomslagskraft påverkas inte enbart av dess inneboende karaktär, utan också av hur den framförs. Genom övertygning kan andra övertalas om att dela den specifika normen⁴⁰. Detta kan ske genom att inrama en idé, genom en process av att definiera verkligheten. En ram kan konstrueras för att sammankoppla ett specifikt problem med att definiera ett lämpligt handlande som kan förbättra problemet. Normen kan ramas in i gängse vedertagna värden, exempelvis i termer av rationell ekonomi och i ett förmedlande som möter respons hos åhörare. Normförespråkaren kan påverka dagordningen genom att introducera en ny idé eller uppmärksamma en specifik fråga⁴¹. Andra verktyg som kan appliceras för att påverka dagordningen är exempelvis diplomati och utnyttjande av värdskap⁴².

När en norm blir institutionaliserad i diskursen och mynnar ut i politisk policy blir den maktfull. Normen kan då skapa nya beteendemönster och handlanden som tidigare inte anses möjliga, relevanta eller effektiva. Maktfulla normer är alltså de som blir institutionaliserade och erhåller en 'tagen för givet' status⁴³.

Normativ makt utgör alltså ett verktyg som kan påverka och forma den internationella miljön genom att på ett övertygande sätt förespråka normer eller idéer. Normförespråkande handlar om att påverka dagordningsutförande genom att lyfta specifika frågor samt genom utöva inflytande över hur problem och dess lösningar definieras exempelvis genom att introducera en ny idé⁴⁴.

Härnäst belyses hur Danmark värnar om att EU-27 ska föregå med gott exempel och anta ett klimatledarskap med syfte att påverka utfallet under COP15.

³⁷ Björkdal 2008: 137

³⁸ Jfr Björkdal: 137

³⁹ Björkdal 2008: 137, 138

⁴⁰ Björkdal 2008: 138

⁴¹ Björkdal 2008: 138

⁴² Jfr Björkdal 2008: 138

⁴³ Björkdal 2008: 139

⁴⁴ Björkdal 2008: 141

4.2 Danskt värnade om europeiskt klimatledarskap

I internationella klimatförhandlingar förhandlar Danmark som en del av EU-27⁴⁵. För att öka möjligheterna för ett globalt och historiskt klimatavtal i Köpenhamn har den danska regeringen tydligt och aktivt förespråkat ett europeiskt klimatledarskap. En situation där EU inte påvisar ledarskap i form av att fatta beslut om interna ambitiösa klimatmål skulle enligt den danska regeringen, vara ”katastrofalt för de internationella klimatförhandlingarna i 2009”⁴⁶. Efter att EU:s klimatförhandlingar i december 2008 resulterade i ett klimatavtal mellan medlemsstaterna, konstaterade den danska statsministern att EU sände en ”stark och klar signal till resten av världen om att EU tar ett globalt ledarskap i kampen mot de människoskapta klimatförändringarna”⁴⁷. Och att unionen siktar på en ambitiös överenskoms i Köpenhamn⁴⁸.

Den ledarskapsform som Danmark uppmanat EU-27 att inta inför COP15 utgör ett riktande ledarskap (directional leadership), vilket innebär att aktören intar ett unilateralt handlande som av andra aktörer betraktas som trovärdigt. Det generella syftet med att anta ett ledarskap är att motivera andra att följa efter den aktiva aktörens handlande. Den mest framstående formen av det riktande ledarskapet är ’ledarskap genom exempel’. Denna strategi syftar till att påverka andras uppfattning inom ett specifikt område genom att aktören går i bräschen och genomför trovärdiga nationella och internationella policyåtgärder.⁴⁹ Följande avsnitt belyser vilka normer (eller idéer) som Danmark och EU ämnar förespråka och främja genom sitt antagna klimatledarskap.

4.3 Förespråkande av ett grönt paradigm

“Climate change is a fact. (...) We have to act to mitigate global warming. (...) Combating climate change is the right economic choice. There is no contradiction between economic growth and ambitious climate policies. (...) the policies needed to

⁴⁵ Hald-Mortensen 2008: 22 Detta kan ses som fördelaktigt, då enskilda medlemsstater saknar strukturellt internationellt inflytande som EU har genom sin politiska och ekonomiska storlek (Oberthür 2007: 78, Michaelowa et al. i Bode 2007: 72).

⁴⁶ (min översättning) ritzau 2008-12-11

⁴⁷ (min översättning) Kragh, Tang, Bang Nielsen 2008-12-12

⁴⁸ ritzau 2008-12-11. I december 2008 enades EU:s medlemsländer om att hålla fast vid sin ledarskapsposition inför COP15 genom att anta följande bindande klimatmål mot de människoskapta klimatförändringarna; EU:s sammanlagda koldioxidutsläpp ska minskas med 20 procent till 2020 i jämförelse med nivån 1990; förnyelsebar energi ska utgöra 20 procent av unionens totala energianvändning; energianvändningen ska minskas med 20 procent och EU är redo att höja emissionsminskningarna till 30 procent givet att resten av världen undertecknar ett globalt klimatavtal under COP15. Dessa klimatmål ämnar eftersträva UNFCCC objektivet om 2°C för global uppvärmning (Kragh, Tang, Bang Nielsen 2008-12-12, jmf Hald-Mortensen 2008: 15ff, Oberthür 2007: 78). Det europeiska ledarskapet grundar sig på ett starkt stöd från den europeiska allmänheten och möjliggörs av att EU har en relativt låg energianvändning inom sin industriella produktion, i jämförelsevis med andra industriländer så som exempelvis USA (Hald-Mortensen 2008: 5). För ytterligare detaljer om vilka faktorer som stödjer EU:s ledarskap se Hald-Mortensen 2008, Oberthür 2007, samt ”EU action against climate change- Leading global action to 2010 and beyond”, 2008 Edition (<http://ec.europa.eu>)

⁴⁹ Jfr Oberthür 2007: 78, 83

address climate change are the very policies that can help to rebalance and revitalize our economies. A significant potential for future growth, employment and wealth lies in the growing global market for green technology. (...) [and, min anm.] it will make our production less vulnerable to volatile energy prices. (...)Turning the economy from high carbon to low carbon does not slow growth. It creates growth.”⁵⁰

Hald-Mortensens forskning argumenterar för, att det under senare år inträffat en form för paradigmskifte i EU:s förståelse av vilka kostnader samt fördelar som är relaterade till klimatförändringarna⁵¹. Sedan 2007 har EU aktivt förespråkat idén om en 'låg karbon ekonomi' (LKE)⁵², vilket refererar till utvecklandet av en grön ekonomi där utsläppen av växthusgaser i biosfären minimeras med hjälp av energieffektiva teknologiska lösningar samt genom att öka andelen av förnybara energikällor som exempelvis vind och solenergi⁵³. EU argumenterar med hänvisning till senare års forskning som undersöker samband mellan klimatförändringar och ekonomiska effekter, att LKE rymmer större samhälliga fördelar än kostnader⁵⁴.

Den danska regeringen är aktiva förespråkare av idén och utrikesministern beskriver denna så här;

“We stand in front of a new industrial revolution. This time it is green. This time it is based on advantages in climate friendly technology. And this time there are a win-win opportunities for our economies and our environment”⁵⁵

Vidare menar utrikesministern att den LKE även utgör svaret på hur världen ska ta sig upp från den globala finanskrisen;

“Man kan godt forestille sig at den grønne revolution bliver vores lokomotiv”⁵⁶

Under COP14 i Poznan påpekade den danska statsministern under konferensens öppningstal att, ”det inte fanns någon annan väg än att göra stora investeringar i grön teknologi” om världen ”önskade tillväxt och nya jobb”⁵⁷. Världen uppmanades att handla för att begränsa global uppvärmning, genom ett svar av massiva investeringar i grön teknologi. Denna satsning menade statsministern kunde skapa både arbetsplatser,

⁵⁰ 2008-12-01 Address by Prime Minister Anders Fogh Rasmussen, at the UN Climate Change Conference in Poznan

⁵¹ ”Until recently the discussion on climate change and jobs focused on the negative impact on EU employment that many thought a strong EU climate policy would have. The studies and presentation discussed (...) have highlighted the numerous opportunities that can be created by an ambitious, but well designed action to tackle climate change (...) The Commission’s energy and climate package, adopted on 10 January this year calls for nothing less than a new industrial revolution” (EU commissioner Dimas, Stavros (2007) “What Jobs in a Low Carbon Economy?”, Speech, Brussels, 21 February 2007 i Hald-Mortensen: 21f)

⁵² Hald-Mortensen 2008: 21

⁵³ Wikipedia.org

⁵⁴ Hald-Mortensen 2008: 21

⁵⁵ 2007-06-26 Speech by Per Stig Møller, Danish Minister for Foreign Affairs at the Chatham House Conference, London.

⁵⁶ 2008-12-11, udenrigsminister Per Stig Møller i News

⁵⁷ (min översättning) ritza (2008-12-01)

fortsatt ekonomisk tillväxt och mindre fattigdom⁵⁸. Den idé som den danska regeringen förespråkar bygger på att global uppvärmning måste bekämpas⁵⁹ och den lösning som hävdas leda till störst absoluta ekonomiska fördelar är att utveckla en LKE⁶⁰. Argumentationen om en LKE bygger på möjligheter till arbetstillfällen och ökade exportmöjligheter, genom att en grön industriell revolution växer fram⁶¹. Summerande kan påpekas att förespråkandet av en LKE kan genom Björkdals analysverktyg betraktas som en påverkningsstrategi, som syftar till att övertyga utsläppsationer om att klimatåtaganden inte enbart är det riktiga handlandet ur ett klimathänseende, utan också det önskvärda, lämpliga och rationella utifrån ett ekonomiskt perspektiv. Således inramas klimatåtgärder i en positiv kontext som vittnar om tillväxt- och välbefinnandemöjligheter. Värden som rimligen kan sägas utgör gängse vedertagna mål och intressen för stater. Genom NLI linser kan detta uppfattas som att EU-27 har identifierat ömsesidiga ekonomiska intressen som en global samordning kan främja.

4.3.1 Klimatledarskap för att påverka förhandlares perception

EU-27 står för endast 12 procent av världens samlade koldioxidutsläpp. Endast en utsläppsreducering av EU:s medlemsstater skulle därför vara ineffektivt på ett globalt plan. I den anledningen menar bl.a. Kulesa att det finns skäl att betrakta unionens klimatåtaganden ur en strategisk dimension. Vidare menar Kulesa att utan en tydlig och synlig aktör som föregår med gott exempel, blir det svårt att övertyga andra större utsläppsländer om att ingå klimatavtal om reduktionsmål⁶². I samma anda menar Hald-Mortensen att EU:s klimatledarskap sammanfaller med en vilja om att begränsa koldioxidutsläppen. Samtidigt som åtagande och implementering av ambitiösa klimatmål görs i syfte att framstå som en trovärdig aktör⁶³. I termer av Björkdals resonemang kan EU genom ambitiösa klimatåtaganden bli en förelöpare, som lever upp till sin argumentation och framstår som en trovärdig aktör. Därmed definierar EU dels ett exempel för andra att följa och dels definierar ett lämpligt handlande (lösning) som kan hantera problemet med global uppvärmning. Rimligt kan hävdas att denna strategi tillämpas för att forma klimatförhandlares perception av klimatfrågan samt dess lösningar.

Förespråkandet av en LKE och EU:s unilaterala klimatåtaganden kan ses som en påverkningsstrategi för att i synnerhet övertyga USA om att ingå bindande klimatåtaganden. Inför COP15 har både Danmark och EU betonat att USA utgör en

⁵⁸ ritzau (2008-12-01)

⁵⁹ "Climate change is a fact. (...) We have to act to mitigate global warming." (2008-12-01, Address by Prime Minister Anders Fogh Rasmussen, at the UN Climate Conference in Poznan)

⁶⁰ (...) the low carbon societies of tomorrow will help us deal with the resource shortage that we WILL face in the coming decade – AND provide economic and environmental benefits to all" (2008-10-01 Connie Hedegård, Danish Minister for Climate & Energy at London School of Economics).

⁶¹ Jfr Hald-Mortensen: 21f

⁶² Kulesa 2007: 67

⁶³ Hald-Mortensen 2008: 16

nyckelaktör för att få till stånd ett globalt klimatavtal. Danmarks klimat- och energiminister har understrukt att inkludering av USA i ett Post-Kyotoavtal är landets absoluta prioritet⁶⁴.

Genom *'Det danske eksempel'* antar Danmark en aktiv internationell roll inom ramen för det europeiska klimatledarskapet och förespråkandet av idén om LKE. Exemplet för fram en bild om hur ambitiösa klimat- och energipolitiska åtgärder skapat konkurrensfördelar genom en tidig etablering⁶⁵. Danmarks aktivitet som normförespråkare åsyftar således till att sprida budskapet om att en klimativänlig ekonomi är möjlig och lönsam, och därigenom påverka den internationella dagordningen genom att bidra till en förändrad uppfattning om klimatförändringarnas ekonomiska möjligheter. Exemplet pryder inte bara COP15 officiella hemsida, utan förs flitigt ut internationellt av danska ministrar och en förstärkt klimatdiplomati.

4.3.2 'Det danske eksempel' - att påvisa möjligheten

*"In combating climate change one of the most important challenges is: How can we reduce our green house gas emissions and at the same time ensure economic growth? (...) Our experience in Denmark shows that we can maintain economic growth and reduce the dependency on fossil fuels. (...) I hope that our experiences in Denmark can serve as an example for inspiration"*⁶⁶

*"But some countries fear that climate friendly policies will hamper competitiveness and economic growth. To those that are skeptical let me say: Lessons from Denmark are opposite. In Denmark, economic and environmental objectives are not converging. They are reinforcing each other. For us good ecology is good economy, and good economy is good ecology."*⁶⁷

⁶⁴ "With a change in the US position, we also expect emerging economies like China and India to step up their efforts" (2008-10-01 Connie Hedegaard, Danish Minister for Climate & Energy at London School of Economics), Jfr Hald-Mortensen 2008: 16, COP15 Copenhagen 2009 2008-10-07)

I över 10 års tid har EU-27 försökt övertala USA att ratificera Kyotoprotokollet. Försöken har misslyckats och USA som står för mer än 20 procent av världens samlade utsläpp, står fortfarande idag utanför några bindande reduktionsmål. USA:s frånvaro från en multilateral klimatöverenskommelse anses ge legitimitet för mer avancerade utvecklingsländer som Kina och Indien, att inte ingå internationella reduktionsmål. Under Bushadministrationen har en situation som påminner om ett 'moment 22' skapats inom internationella klimatförhandlingar. USA är ovilliga att ingå ett internationellt klimatavtal om inte Kina inkluderas. Kina har å sin sida klart deklarerat man inte kommer att underteckna ett avtal om inte USA inkluderas. USA anses ha ett stort strukturellt inflytande i internationell politik, som kan utöva tryck på andra stora utsläppsländer att åta utsläppsreduktioner. Att få USA att förespråka ett globalt klimatavtal ökar chanserna att få med betydelsefulla länder som Kina, Indien och Brasilien. Sker detta är förhoppningen att idén om en LKE blir globalt spridd. Därmed kan EU med hjälp av bl.a. normativ makt påverka global politisk praxis. På Danmark som värd för COP15 vilar en stor utmaning i att medla och hitta lösningar för att hantera detta villkorsbetingade samarbete mellan USA och Kina (jmf Hald-Mortensen: 7, 2007-06-26, Speech by Per Stig Møller, Danish Minister for Foreign Affairs at the Chatham House Conference, London)

⁶⁵ Jmf Hald-Mortensen 2008: 5, Anderson 2008-10-31

⁶⁶ 2007-09-26 Danish Prime Minister Anders Fogh Rasmussen at the Roundtable session on mitigation at the UN Climate Summit, New York

⁶⁷ 2007-06-26 Speech by Per Stig Møller, Danish Minister for Foreign Affairs at the Chatham House Conference, London

Som ett betydelsefullt led i Danmarks aktivitet för att förverkliga ett klimatavtal har regeringen lanserat *'Det danska exemplet – vejen mod en energieffektiv og klimavenlig økonomi'*. Inom ramen för EU:s riktande ledarskap samt idén om LKE presenterar den danska regeringen ett illustrerande framgångsexempel, om hur satsningar på klimatvänlig teknologi kan bära ekonomisk frukt ett decennium senare, i form av arbetstillfällen och exportvinster.

Sedan 1981 har Danmarks ekonomi vuxit med 75 procent samtidigt som energianvändningen har varit så gott som stabil. Danmark har investerat i energieffektiva lösningar och förnyelsebar energi. Samtidigt som skattesystemet utarbetats till att göra det mer attraktivt att investera i alternativa och mer energieffektiva lösningar. Denna incitamentsstruktur beskrivs som framgångsrik och anses inte ha hotat Danmarks konkurrenskraft - utan snarare påvisar det motsatta⁶⁸.

Exemplet uppvisar tydliga tecken av ledarskapsstrategi och förmedlandet faller väl in i idéförespråkandet, om att ett etablerande av LKE är möjligt och skapar goda ekonomiska möjligheter. Bilden som den danska regeringen förmedlar är att Danmark är ett exempel på att det är möjligt och lönsamt att kombinera ekonomisk tillväxt med fallande koldioxidutsläpp, samt att tidiga klimatvänliga satsningar kan fånga marknadsandelar inom den framväxande LKE. De danska erfarenheterna argumenterar för att energieffektivitet är den nyckelfaktor, som resulterat i att landet kunnat frikoppla ekonomisk tillväxt från ökad energianvändning. Således kan den danska aktiviteten förstås i termer av en påverkningsstrategi som söker övertyga andra aktörer om att de idéer man själv förespråkar utgör det lämpliga⁶⁹.

4.4 Reflektioner om institutionalisering av idéer

EU:s klimatledarskap, förespråkandet av en LKE och *'Det danska exemplet'* tyder på tydliga strategier av normförespråkande, till syfte att främja specifika idéer och således forma den internationella miljöns normativa kontext och framtida praxis. För att öka möjligheterna för ett klimatavtal under COP15 tycks ansträngningar göras för att få med

⁶⁸ Mitt under finanskrisens utblomning hösten 2008, framhöll den danska regeringen att landets ekonomi uppvisade historisk låga arbetslöshetssiffror på 1,6 procent. Det danska investeringsklimatet beskrevs som ett av världens bästa där energikorrekt- samt miljövänligteknologi utgjorde en snabb växande del av Danmarks exportsektor (2008-10-22 Connie Hedegård Danish Minister for Climate & Energy).

Bland några av de danska lösningarna är utvecklandet av standarder för energikonsumtion av byggnader, härunder *'intelligenta hem'*, märkning för elektroniska apparater samt kampanjer för hushållens energisparande. Industrier har ingått överenskommelser om energisparande och en energiskatt åläggs energikonsumtion. Även en stark utbyggnad av vindkraftsverk samt biomassa anläggningar hävdas vara ett föregångsexempel för andra länder. 2006 kom ca 15 procent av den danska energianvändningen från förnybara energikällor och landet producerar 3,100 MW vindenergi årligen. (www.cop15.dk/en/menu/About-Denmark/The-Danish-Example/). Noteras kan att företaget *Vestas* är för närvarande världens största vindturbintillverkare och har 23 procent av världsmarknaden (www.cop15.dk/en/servicemenu/News/VestasCEOJoinsInternationalAdvisoryPanelOnEnergy.htm). För ytterligare detaljer se: www.cop15.dk/en/menu/About-Denmark/The-Danish-Example/

⁶⁹ Jfr Björkdal 2008: 136f; Hald-Mortensen 2008: 24, 49

länder som oroar sig för att klimatsatsningar går ut över ekonomisk konkurrenskraft. Att påverka regeringars och klimatförhandlares betraktelsesätt av att se ekonomiska möjligheter förbundna med emissionsminskningsmål, utgör således ett viktigt led i det danska internationella engagemanget.

Genom förespråkandet av en LKE har EU-27 försökt att definiera lämpliga och adekvata lösningar på klimatutmaningarna. Inte minst har Danmark tydligt argumenterat för att det enda lämpliga multilaterala svar, är att genom ambitiösa klimatmål bana väg för framväxten av en grön industriell revolution och grön marknadsekonomi⁷⁰. Danska lösningar har presenteras internationellt som framgångsriska metoder på hur idén om en LKE är möjlig och att världens länder kan kombinera ekonomisk tillväxt med fallande koldioxidutsläpp. Danmarks förespråkande av en LKE kan ses som en påverkningsstrategi för att övertala andra om att ömsesidiga ekonomiska intressen finns i att hantera klimatproblematiken genom att skapa en grön industri och ekonomi. Förhoppningen tycks vara att den gröna idén om en LKE blir inflytelserik genom ett ambitiöst och globalt omfattande klimatavtal. Dvs. att idén om ett grönt fundamentalt samhällsskifte institutionaliseras genom att bindande emissionsmål får världens länder att se energieffektiv- samt förnyelsebar energiteknologi som medlet som kan skapa en hållbar samhällsekonomi⁷¹. Bindande mål vid COP15 betraktas från dansk sida som en nyckelfaktor för att skapa incitament för framväxten av energiteknologiska aktiviteter och investeringar, samt i att etablera ett utbrett energitänkande i samhällens alla sektorer⁷².

Björkdal menar att ett aktivt framgångsrikt normförespråkande kan få en litet land som saknar strukturell makt (baserad på materiella maktkapabiliteter) att öva större inflytande på internationell politik än vad dess storlek strukturellt ger. Under början av 2007 i samband med att Danmark offentligt erhållit värdskapet av COP15 betonade statsministern att multilateralt samarbete utgör en grundsten i dansk utrikespolitik och att det aktiva deltagandet i EU, FN och NATO tillät landet att utöva inflytande som långt översteg vad ett litet land med 5 miljoner invånare kan förvänta^{73 74}. Det tycks inte

⁷⁰ 2008-12-01, Address by Prime Minister Anders Fogh Rasmussen, at the UN Climate Change Conference in Poznan

⁷¹ "We must unite around the goal to establish low carbon societies. We need to go beyond donations, aid and subsidies. We need global markets to be the driver. For this technological revolution to happen, a global climate agreement must set the framework and the long term perspectives. We need a global solution building on five cornerstones: 1) A common goal of emission reductions, 2) a common commitment to low carbon societies with specific medium term reductions for industrialized countries, 3) world wide adaptation to climate change, 4) facilitation of green technology transfers and 5) a financial mechanism to assist the developing countries" (2008-12-01, Address by Prime Minister Anders Fogh Rasmussen, at the UN Climate Conference in Poznan)

⁷² Niska 2008-05-26, Telemeddelande "Danska klimat- och energiministern om nordiskt samlat grepp"

⁷³ 2007-01-12 Speech by the Danish Prime Minister Anders Fogh Rasmussen at meeting with foreign ambassadors to Denmark

⁷⁴ Noteras kan även att Oberthür menar att EU:s intresse bakom att framstå som en ledande internationell aktör inom klimatpolitik, rymmer dimensionen av att unionen har en önskan om att skapa inflytande över internationell politik överlag. Frågan om klimatförändringarna har i allt högre grad kommit att förknippas med 'high politics' och befinner sig allt oftare på internationella politiska dagordningar. Oberthür menar att den förda klimatpolitiken påverkar internationell politik överlag, samtidigt som internationell politik likaledes påverkar klimatpolitiken. Således kan EU:s ledarskap även ses som betydelsefullt för EU:s position inom det internationella systemet och kan hävdas påverka unionens strategiska position inom andra internationella frågor. Perspektivet sammanfaller med EU allt mer tydliga ambition om att spela en större och mer betydelsefull roll som en global aktör (Oberthür 2007: 82). Den danska regeringen pekar också på att värdskapet ger Danmark en enastående chans att prägla vår tids viktigaste fråga, där

råda någon tvekan om att det danska klimatengagemanget bidrar till detta inflytande som man söker.

Danmark kan verka som ett viktig brobyggare mellan de mest betydelsefulla parterna (2008-02-15, utvecklingsminister Ulla Tørnæs ved COP-15 Forum).

5 Proaktivitet för att gynna nationella intressen

Tidigare kapitel har uppmärksammat att Danmarks internationella aktivitet för att få till stånd ett klimatavtal under COP15, delvis har motiverats av klimatutmaningarnas globala och potentiellt farliga karaktär. Därutöver har aktiviteten utgjort en strategi för att sprida idén och övertyga sina partners om, att LKE utgör den lämpliga lösningen på klimatfrågorna. Tydligt har Danmark argumenterat för, att världens länder har ett ömsesidigt intresse att slå in på den gröna vägen, och att stora absoluta fördelar kan nås genom denna lösning. För att nå en hållbar ekonomisk stark tillväxtfas uttrycker den danska regeringen tydligt att detta endast kan nås genom internationell samverkan. Resonemanget blir tydligt i *Danish Foreign Policy Yearbook 2008*. Där betonas att den traditionella divisionen mellan inrikes- och utrikespolitik i ökad grad fortsätter smalna och att internationella förhandlingar är ytterst viktiga för nationell politik, i synnerhet rörande klimat- och energifrågor⁷⁵. Således kan hävdas, att utgången av COP15-förhandlingarna är nära sammankopplade med danska nationella intressen. Uppsatsens blickfång styrs härnäst mot att försöka identifiera några viktiga danska egenintressen, som rimligen kan betraktas som betydelsefulla motivationskällor till att landet lägger ner resurser för att få världens länder att anta ambitiösa klimatmål under 2009.

5.1 Statsministerns tre uttalade utmaningar

I november 2008 beskrev statsminister Fogh Rasmussen att Danmark stod inför huvudsakligen tre stora utmaningar under de kommande decennierna. Dessa var ekonomin, säkerheten och klimatet och utmaningarna sammankopplades av beroendet av fossila energikällor. Utmaningsområdena var inte unika för Danmark utan bildade viktiga internationella frågeområden.⁷⁶ Kortfattat menade statsministern att stabiliteten i världsekonomin står ständigt under hot från det kraftiga oljeberoendet, samt från höga och volatila oljepriser. Beroendet av olja gav en rad auktoritära stater möjlighet att använda oljefyndigheter som utrikes- och säkerhetspolitiska vapen. Avbränning av fossila bränslen bidrar till global uppvärmning och skapar en ny typ av 'fiende', som hotar befintliga levnadsvillkor och resulterar i en stor ekonomisk utmaning.⁷⁷ Fogh Rasmussen menade att oljeberoendet kunde minskas och energibehovet tryggas, genom

⁷⁵ Federspiel i Hvidt, Mouritzen 2008: 26

⁷⁶ 2008-11-16 statsminister Anders Fogh Rasmussen ved Venstres landsmøde

⁷⁷ 2008-11-16 statsminister Anders Fogh Rasmussen ved Venstres landsmøde

utvecklandet av förnyelsebara energikällor och energieffektiv teknologi⁷⁸. Den gröna teknologin förde med sig utsikter till en ny hållbar världsomspännande tillväxtperiod, parallellt med att fossila bränslen inte längre kunde utnyttjas som säkerhetspolitiska medel. Därutöver kunde klimatet och den ekologiska mångfalden skyddas⁷⁹.

För att hantera de identifierade utmaningarna och därmed tillvarata Danmarks intressen, har statsministern presenterat visionen om att Danmark ska bli oberoende av fossila bränslen, innan landets oljereserver i Nordsjön hunnit sina. Målsättningen ska infrias genom att utveckla en klimatvänlig tillväxtekonomi⁸⁰, där Danmark dras in i mittpunkten av den framtida gröna ekonomiska tillväxten.⁸¹ Visionen och de danska intressena är således beroende av, att världen går mot ett fundamentalt grönt industriellt- och ekonomiskt skifte. I detta hänseende pekar statsministern på att ett ambitiöst och globalt klimatavtal under COP15 är en grundförutsättning för att få till stånd den hållbara och stabila utvecklingen⁸².

Argumentationen ovan, kan i termer av NLI betraktas som att Danmark identifierar en rad intressen som kan tillvaratas genom global samverkan. Danmark menar att många av världens länder har utsikter till nå stora framtida ekonomiska, säkerhetspolitiska och klimatrelaterade fördelar, om ambitiösa klimatmål åtas. Samtidigt vittnar dansk retorik och landets föreberedelser inför COP15 om att Danmark arbetar för att gynna och exploatera sina ekonomiska intressen. Även säkerhetspolitiska intressen tycks motivera Danmark att lägga ner resurser på att övertyga klimatförhandlare om fördelarna med ett klimatavtal.

5.2 Utsikter till danska gröna marknadsandelar

För närvarande är den danska ekonomin en av världens mest konkurrenskraftiga. En viktig överordnad målsättning för regeringen är att landet ytterligare kan förstärka sin konkurrenskraft, samtidigt som socioekonomiska mål kan bibehållas. Utbildning, kunskap, innovation och entreprenörskap har regeringen utpekat som nyckelfaktorer för

⁷⁸ Jmf 2008-11-16 statsminister Anders Fogh Rasmussen ved Venstres landsmøde

⁷⁹ 2008-11-16 statsminister Anders Fogh Rasmussen ved Venstres landsmøde

⁸⁰ ”Vi skal skabe en ny grøn markedsøkonomi, der kan lægge grunden til en ny holdbar væktsperiode i verdenshistorien. Hvad angår Danmark, der vil jeg sætte det meget ambitiøse mål, at vi skal gøre Danmark helt fri af fossile brændsler (...) vi skal skabe en grøn vækstøkonomi i Danmark” (2008-11-16 statsminister Anders Fogh Rasmussen ved Venstres landsmøde)

⁸¹ (...) vi skal være dem, der leverer de vigtige dele til motoren [den gröna industrin, min anm.]. (...) Jeg taler om et fundamentalt skifte, der trækker Danmark ind i centrum af grøn vækts – et træk, der lægger grogrunden for ny velstand.” (2008-11-16 statsminister Anders Fogh Rasmussen ved Venstres landsmøde)

⁸² ”Dette kan ikke løses af Danmark alene eller af Europa alene. Hele verden må stå sammen. Det er jo sigtet med den store globale klimakonference i København (...) at vi får samlet alle verdens store udledere i en aftale om et bedre klima.” (2008-11-16 statsminister Anders Fogh Rasmussen ved Venstres landsmøde)

att nå målsättningen⁸³. Under hösten 2008 fastslog statsministern att gröna satsningar kommer utgöra det grundlag som Danmark ska bygga sin framtida tillväxt på⁸⁴.

Ambitionen är att Danmark ska bli en frontnation inom utveckling av förnyelsebar energi och energieffektiva lösningar, och leverera kunskapsintensiv teknologi till den framväxande gröna industrin. För närvarande utarbetas en politiskplan som definierar regeringens bud på hur Danmark på längre sikt ska bli fossilfritt, samt hur grön teknologi ska utvecklas till en sektor som genererar exportinkomster och sysselsättningstillfällen. Samtidigt påpekas att Danmark är beroende av att omvärlden slår in på idén om skapandet av ett grönt samhälle. I detta sammanhang uppfattas som synnerligen angeläget att växande ekonomier, som Kina, Indien och Brasilien, åtar mål om emissionsreducering⁸⁵. Fogh Rasmussen har poängterat att det är när stora länder liksom Kina efterfrågar klimatvänliga teknologiska lösningar, som enorma exportmöjligheter yppar sig. Det är i dessa situationer som gröna satsningar omvandlas till lukrativa affärsmöjligheter⁸⁶.

Ett ambitiöst klimatavtal under COP15 förväntas bidra till gröna exportmöjligheter – något som det danska näringslivet är redo att exploatera.

5.2.1 Världskapets unika möjlighet - främjandet av danska teknologiska lösningar

Trots att Danmark under COP15 förhandlar genom EU-27 finns det rimliga skäl att anta, att världskapet sätter Danmark i en position där stor internationell uppmärksamhet riktas mot danska policyordningar inom klimat- och energiområdet⁸⁷. *'Det danske eksempel'* kan därför ses som en separat strategi, genom vilken Danmark söker tillvarata ekonomiska egenintressen.

Bland OECD-länderna uppvisar Danmark störst exportandel av energi- och miljövänligteknologi. Enligt danska regeringen kommer världen i ökad grad att efterfråga kunskap samt redskap, som kan förbättra energieffektivitet och minimera energispill. Vidare uppskattas möjligheterna som goda för att danska företag kan möta denna stigande efterfråga⁸⁸. Regeringen pekar på COP15-arrangemanget som unik möjlighet att visa fram innehållet i *'Det danske eksempel'*, samt marknadsföra landets expertis i energieffektivitet till en till en global publik via internationella förhandlare

⁸³ 2007-01-12 Statsminister Anders Fogh Rasmussen tale ved møde med herværende ambassadører i København den 12. januar 2007

⁸⁴ ”Lad os ikke betragte grøn politik som en omkostning men som en gevinst. Det er på det grundlag, vi nu skal skabe ny vækst i Danmark.” (2008-11-16 statsminister Anders Fogh Rasmussen ved Venstres landsmøde)

⁸⁵ ”(...)vi skal lave en aftale, som indebærer, at den nye spændende grønne teknologi, (...) bliver spredt til (...) ikke minst de stærkt voksende økonomier som Kina, Indien og Brasilien.” (2008-11-16 statsminister Anders Fogh Rasmussen ved Venstres landsmøde)

⁸⁶ ”Når 1,3 milliarder mennesker rykker så kraftigt på vedvarende energi, så er der enorme eksportmuligheder.(...) I Kina har vi mulighed for at omsætte det grønne til en rigtig god forretning” (2008-11-16 statsminister Anders Fogh Rasmussen ved Venstres landsmøde)

⁸⁷ Jmf Hald-Mortensen 2008: 22

⁸⁸ Denmark.dk 2008-08-27. Under 2007 ökade Danmarks exportvinst med 13 procent där grön teknologi stod för den största ökningen (Udenrigsministeriet, Danmarks Ambassade, Athen 2008-08-24).

samt utländsk media.⁸⁹ På hemmafront arbetas intensivt för att göra COP15-konferensen till ett utställningsfönster för landets satsningar på grön teknologi, samt att framställa Danmark som en modell för andra länder. Förhoppningen är att konferensen leder till exportkontrakt och lockar till sig utländsk investering samt välutbildad arbetskraft⁹⁰. Danmark har för närvarande konkurrensfördelar inom grön teknologi, som väntar på att bli exporterade⁹¹. Utan tvekan skulle ett ambitiöst globalt klimatavtal under COP15 skapa underlag för näringslivet att exploatera dessa.

5.3 Energisäkerhet – autonomi och ändrade ekonomiska flöden

Från dansk sida hävdas att fossila energiresurser under senare tid kommit att användas som en maktfaktor inom utrikes- och säkerhetspolitiken. Exempelvis poängteras att en rad länder i Mellanösten samt Ryssland använder energiresurser som maktmedel i utrikes- och säkerhetspolitik⁹². Inom EU har energisäkerhet varit en fast punkt på dagordningen sedan 2000. EU har ett stigande beroende av energileveranser utifrån och uppvisar inom energiområdet en strukturell sårbarhet. Sårbarheten uppstår bl.a. genom det ökade europeiska beroendet av importerad energi, samt oljans centrala roll för prisskapande på energiområdet (som i sin tur påverkar övriga marknader)⁹³. Från dansk sida utpekas den framtida tillgången på energi som en global nyckelfråga⁹⁴.

Den danska statsministern understryker oro över att världens demokratiers oljeberoende resulterar i enorma årliga transaktioner av välstånd till en rad auktoritära demokratier, som i sin tur använder de ekonomiska medlen till att försvaga västvärlden. Statsministern beskriver 'oljevapnet' i termer av att ekonomiska resurser omvandlas till krigsmedel i terrorverksamhet, samt att ekonomisk verksamhet bedrivs för att försvaga

⁸⁹ Jfr COP15 København 2009 (2008-12-15)

⁹⁰ Anderson 2008-10-31, COP15 København 2009 (2008-09-17), COP15 Copenhagen (2009 2008-10-20)) Exempelvis har *Klimatkonsortiet* bildats. Detta forum består av ett partnerskap mellan danska staten och näringslivet, vars mål är att skapa största möjliga uppmärksamhet kring danska företags klimatvänliga produkter och teknologier fram mot COP15-konferensen. Denna satsning görs för att öka dansk export, samt att Danmark som nation styrker sin attraktionskraft i form av investeringar, etableringar, arbetskraft och studenter inom miljö- och klimatområdet. Klimatkonsortiets sponsorer får använda COP15-loggan i sin marknadsföring (COP15 København 2009 (2008-09-18), COP15 København 2009 (2008-09-17)).

⁹¹ Danmarks klimat- och energisektor bestod 2008 av 485 företag med 32 000 anställda, varav 21 000 inom vindkraftsteknologin, där företaget Vestas har 28 procent av världsmarknaden inom vindturbin-teknologi. Sektorn uppvisade en vinst på 10 miljarder DDK, vilket utgör ca 9 procent av landets totala export (Anderson 2008-10-31). Danmark är bland världens mest energieffektiva länder och vilar på energiexpertis som är erbjuder goda utsikter till exportmöjligheter inom exempelvis förnybar energi, energieffektivitet, energibesparande arkitektur och bostadsbygge (plusenergi-boende), och grön IT. Danmark är världsledande i enzyntecknologi som kommer till nytta i framställande av 2:a generationens biobränsle och denna sammankopplas med jordbruket kan Danmark bli stor leverantör av grön energi. (2008-11-16 statsminister Anders Fogh Rasmussen ved Venstres landsmøde, Denmark.dk 2008-08-11)

⁹² 2008-11-16 statsminister Anders Fogh Rasmussen ved Venstres landsmøde

⁹³ Christensen 2007: 23, se också 2008-11-16 statsminister Anders Fogh Rasmussen ved Venstres landsmøde

⁹⁴ Federspiel i Hvidt, Mouritzen 2008: 26, jfr även 2007-01-12 Statsminister Anders Fogh Rasmussen tale ved møde med herværende ambassadører i København den 12. januar 2007

västerländska verksamheter⁹⁵. I ytterligare 20 år förväntar Danmark vara självförsörjande av olja. För att landet ska kunna bibehålla obundenheten till import av olja och hög energisäkerhet, är målet att bli självförsörjande genom miljövänliga energikällor. Samtidigt påpekas att en långsiktig nationell energipolitik också är ytterst beroende av ett internationellt avtal om ambitiösa klimatmål⁹⁶.

Att Danmark arbetar för att världen ska gå mot ett grönt skifte kan således även betraktas utifrån säkerhetsintressen. Ett klimatavtal kan skapa incitament för utvecklandet av miljövänlig energiteknologi, som i sin tur minskar beroendet av fossila bränslen. Detta kan skapa en utveckling som gör att Danmark kan slå vakt om sin autonomi och demokratiska värdegrunder⁹⁷. Ett danskt intresse om att skapa större energisäkerhet i form av leveranser samt oberoende av auktoritära fossilrika stater kan därför också utpekas som faktorer som motiverar Danmark att lägga ner energi för att ett klimatavtal blir verklighet under COP-15.

⁹⁵ ”Vi [världens fria demokratier, min anm.] er i den grad blevet afhængig af olien, at vi hvert eneste år overfører enorme summer af velstand til auktoritære regimer, som så i virkeligheden misbruger pengerne til at bekæmpe os” (2008-11-16 statsminister Anders Fogh Rasmussen ved Venstres landsmøde) Statsministern menar att intäkterna från oljan hamnar hos regimer som missbrukar de ekonomiska resurserna dels på att medfinansiera en globalt spridd terrorverksamhet, dels att uppköpa västerländska verksamheter som bl.a. utmärglats pga. att ha betalat höga oljepriser. Dessa mekanismer beskrivs som en utpräglad säkerhetspolitik som bedrivs där viktiga strategiska intressen står på spel. Sammankopplandet mellan klimat, energi och säkerhet blev från ett danskt perspektiv ytterst framträdande under Muhammedkrisen 2006. Enligt Fogh Rasmussen var regeringen ytterst tacksam över att Danmark hade fört en energipolitik som innebar att man i denna situation inte var beroende av oljehandel med Mellanöstern. Situationen anses exemplifiera betydelsen av en stats autonomi, som för Danmark i 2006 innebar att man aldrig hamnade i en situation där valet stod mellan olja och yttringsfrihet. (2008-11-16 statsminister Anders Fogh Rasmussen ved Venstres landsmøde)

⁹⁶ Jfr 2008-11-16 statsminister Anders Fogh Rasmussen ved Venstres landsmøde, Federspiel i Hvidt, Mouritzen 2008: 26, 2007-01-12 Statsminister Anders Fogh Rasmussen tale ved møde med herværende ambassadører i København den 12. januar 2007

⁹⁷ Danmark har ett intresse i att inte stå i ett beroendeförhållande till auktoritära stater och resonerar likaledes att de enorma välståndstransaktionerna omvandlas till säkerhetspolitiska medel. Detta vittnar om att Danmark är intresserade av att 'världens fria demokratier (väst)' stärker sig relativt mot auktoritära oljeexporterande stater. En gränsdragning görs mellan ett 'vi och dem', vid att auktoritära oljeexporterande stater utgör 'dem' som ska försvagas. Dagens status quo anser man ska förändras, då situationen ger auktoritära oljerika stater en fördelaktig situation där oljevapnet kan användas i interstatliga schismer. Detta pekar mot att Danmark ser att relativa fördelar kan nås genom ett klimatavtal, då utvecklandet av grön energi kan försvaga 'fienden'. Detta överensstämmer med Snidals argumentation, om att utsikter till internationellt samarbete ökar med antalet parter och att interstatliga samarbeten mellan endast två parter ofta övergår i ett nollsummespel. Stater tenderar att oroa sig för relativa fördelar i situationer som rör säkerhetsfrågor samt när försök till interstatliga samarbeten endast avser ett mycket litet antal parter (Snidal 1991: 401). Situationen kan också analyseras utifrån termer av att ett klimatavtal skapar absoluta fördelar för de parter som har intresse i att skapa stabila energileveranser och energimarknader.

6 Slutledning

Klimatförhandlingarna under COP15 utpekades som sista möjlighet för världens länder att enas om ett nytt klimatavtal som kan ta vid efter Kyotoprotokollets utlöpande 2012. Inför COP15-förhandlingarna har Danmark, tillsammans med EU-27, antagit målsättningen om att få till stånd ett ambitiöst och globalt klimatavtal. Klimatfrågan har hamnat högt på den danska politiska dagordningen, och landet lägger ner både politiska och ekonomiska resurser för att målsättningen inför COP15 ska bli verklighet. Uppsatsen har ämnat bidra med ökad förståelse till varför Danmark handlar proaktivt och lägger ned resurser och energi för att världens länder ska åta ambitiösa klimatmål.

Klimatutmaningarna vilar på en global dimension, vilket resulterar i att stater står i ett ömsesidigt beroendeförhållande. Med hjälp av neoliberal institutionalism kastar uppsatsen ljus över Danmarks efterlysnings och förespråkande av ett multilateralt klimatsamarbete om bindande klimatmål, kan delvis förstås i termer av utsikter till absoluta klimat fördelar. Endast unilaterala åtgärder anses varken vara effektivt eller tillräckligt för att bekämpa den globala uppvärmningens potentiella katastroftala effekter.

Uppsatsen argumenterar för att den danska proaktiviteten även kan förstås som en strategi av normförespråkande, till syfte att påverka andras uppfattning och förståelse av klimatutmaningarna samt dess lösningar. I detta hänseende appliceras konstruktivistiska analysverktyg, som visar hur aktörer genom norm/idéförespråkande kan påverka dagordningsutförande och får inflytande över internationell praxis. Således menar studien att det danska förespråkandet av ett europeiskt klimatledarskap samt aktiva argumentation om att klimatutmaningarna ska hanteras genom utvecklandet av en låg karbon ekonomi, kan betraktas som påverkningsstrategier. Dessa antas för att övertala betydelsefulla utsläppsnationer om att ambitiösa emissionsminskningar är förenligt med ekonomisk tillväxt, samt att ett skifte mot en låg karbon ekonomi rymmer absoluta ekonomiska fördelar. Omställningen mot en grön teknologi och ekonomi kan varken lösas av Danmark eller inom EU. I överensstämmelse med den konstruktivistiska ansatsen argumenteras därför, att Danmark använder idé- och normförespråkande för att påverka dagordningen och definiera vilka lösningar som är lämpliga för att hantera global uppvärmning. Genom *'Det danske eksempel'* söker Danmark påvisa att ekonomisk tillväxt kan kombineras med fallande koldioxidutsläpp genom satsningar på energieffektiv teknologi samt förnyelsebar energi.

Det neoliberala institutionalistiska teorin bidrar vidare med förståelse, gällande att det danska proaktiva handlandet för ett ambitiöst globalt bindande klimatavtal, också motiveras av utsikter till att gynna och exploatera nationella intressen. Danmark har för närvarande konkurrensfördelar inom grön energiteknologi och ett globalt klimatavtal som inkluderar de stora utsläppsnationerna anses kunna leda till stora exportmöjligheter.

Partkonferensen i Köpenhamn utpekades som ett unikt tillfälle för att marknadsföra dansk energiteknologi samt skapa underlag för att Danmark kan bli en central del av den framtida gröna teknologiska framväxten.

Danska säkerhetspolitiska intressen anses också kunna tillvaratas genom ett klimatavtal. Bindande klimatmål anses skapa incitament för gröna energiteknologiska satsningar och därmed bidra till framväxten av en hållbar och stabil ekonomi. Detta bedöms minska beroendet av energileveranser från auktoritära fossilrika stater, som i ökad grad använder naturtillgångarna som utrikes- och säkerhetspolitiska medel. Genom energieffektivitet och förnyelsebar energi kan Danmark slå vakt om sin autonomi.

Ett klimatavtal anses vara en nyckelfaktor för att skapa incitament för energiteknologiska aktiviteter och således kan hävdas att målet med den danska aktiviteten är att institutionalisera ett utbrett energitänkande. Något som framförallt anses leda till en hållbar världsomspännande samhällsutveckling, men i synnerhet också till stora nationella fördelar.

7 Referenser

- Björkdal, Annika, 2008. "Norm advocacy: a small state strategy to influence the EU", *Journal of European Public Polity* 15:1 January 2008: 135-154.
www.tandf.co.uk/journals
- Bode, Sven, 2007. "European Burden Sharing Post-2012", *Intereconomics*, Mar2007, Vol. 42 Issue 2, pp 72- 77.
- Buzan, Barry – Wæver, Ole – de Wilde, Jaap, 1998. *Security. A new Framework for Analysis*. London: Lynne Rienner Publishers, INC.
- Christensen, Svend Aage, 2007. *Det ny Europa. Energidialogen mellem EU og Rusland*. Dansk Institut for Internationale Studier. København: Gullanders Bogtrykkeri a-s, Skjern
- Carlsneas, Walter – Risse, Thomas – Simmons, Beth A., (eds.), 2002. *Handbook of International Relations*. London: SAGA Publications.
- Dimas, Stavros, 2007. "What Jobs in a Low Carbon Economy?", Speech, Brussels, 21 February 2007, *European Trade Union Confederation*, pp. 1-5
- Goldmann, Kjell – Pedersen, Mogens N. – Østerud, Øyvind (red.), 1997. *Statsvetenskapligt lexikon*. Stockholm: Universitetsförlaget.
- Grieco, Joseph M. (1988) "Anarchy and the Limits of Cooperation: A Realist Critique of the Newest Liberal Institutionalism", *International Organization*, Vol. 42 No. 3 (Summer, 1988), pp. 485-507. www.jstor.org/stable/2706787
- Hald-Christensen, Christian, "Bringing in the Americans? – Assessing EU and U.S. Post-Kyoto Policies & Options Towards a Copenhagen Protocol in 2009", *DIIS Working Paper no 2008/19*. Danish Institute for International Studies, DIIS
- Hvidt, Nanna – Mouritzen, Hans, (eds), 2008. *Danish Foreign Policy Yearbook 2008*. DIIS Book, July 2008, 185p. Haslev: Nordisk Bog Center A/S
www.diis.dk/sw63005.asp
- Keohane, Robert O., 1989. *International Institutions and State Power. Essays in International Relations Theory*. Boulder, San Francisco, London: Westview Press.
- Kulesa, Margareta E., 2007. "The Climate Policy of the European Union. Setting efficient EU Climate Policy Tragets: Mission Possible?", *Intereconomics*, Mar2007, Vol. 42 Issue 2, pp 64-71.
- Mossberg Sonnek, Karin, 2008. "FN:s klimatanpassningsarbete inom ramen för Nairobi Working Program", underlagsrapport från FOI, 2008.
- Oberthür, Sebastian, 2007. "The European Union in International Climate Policy: The prospect for Leadership", *Intereconomics*, Mar2007, Vol. 42 Issue 2, pp 77-83.

Snidal, Duncan, (1991). "International Cooperation among Relative Gains Maximizers". *International Studies Quarterly*, Vol. 35, No. 4 (dec. 1991), pp. 387-402. [www://jstor.org/stable/2600947](http://www.jstor.org/stable/2600947)

Internet dokument

2008-11-16, "Venstres formand Anders Fogh Rasmussen tale ved Venstres landsmøde" www.venstre.dk/fileadmin/venstre.dk/main/files/taler/afr_soendag_lm08.pdf

2008-10-22, "The Climate in the Middle of a Crises" by Connie Hedegaard, Minister for Climate and Energy. www.cop15.dk/en/menu/About-COP15/Feature-Stories/TheClimateInTheMiddleOfACrisis/

2008-10-01, "Negotiating a new International Response to Climate Change: The Prospects for COP-15 in Copenhagen 2009", Connie Hedegaard, Danish Minister for Climate & Energy at London School of Economics. www.lse.ac.uk/collections/LSEPublicLecturesAndEvents/pdf/20081001_CONNIEHEDEGAARD.pdf

2008-06-26 "Udenminister Per Stig Møllers tale om udenrigspolitiske udfordringer i det 21. Århundrede". Inlæg under DIID-debat. www.um.dk/da/menu/OmOs/Udenrigsministeren/Taler/Arkiv2008/

2008-02-15 "Klimaforandringer og udviklingslande". Udviklingsminister Ulla Tørnæs ved COP-15 Forum. www.um.dk/da/menu/OmOs/Udviklingsministeren/Taler/Arkiv2008/

2007-09-26 "UN Climate Summit in New York September 2007 Prime Minister Anders Fogh Rasmussen's statement at the Roundtable session on mitigation" www.statsministeriet.dk/Index/dokumenter.asp?o=2&n=0&h=2&t=14&d=2889&s=1

2007-06-26 "Climate Change: Politics versus Economics" Speech by Per Stig Møller, Danish Minister for Foreign Affairs at the Chatham House Conference, London" www.um.dk/da/menu/OmOs/Udenrigsministeren/Taler/Arkiv2007/

2007-01-12 "Statsminister Anders Fogh Rasmussen tale ved møde med herværende ambassadører i København den 12. januar 2007" www.statsministeriet.dk/Index/dokumenter.asp?o=2&n=0&h=2&t=14&d=2762&s=1

COP15 Copenhagen 2009 (2008-10-20), "Call for transportation showcases" www.cop15.dk/en/servicemenu/News/CallForTransportationShowcases.htm

COP15 Copenhagen 2009 (2008-10-07), "Danish Minister of Climate and energy Hedegaard Speak on Climate Change on BBC World Hardtalk". www.cop15.dk/en/servicemenu/News/DanishMinisterOfClimateAndEnergyHedegaardSpeakOnClimateChangeOnBBCWorldHARDtalk.htm

COP15 København 2009 (2008-12-15), "Hvad får Danmark ud af at holde klimakonferencen i 2009?" www.cop15.dk/da/servicemenu/faq/#hvadfardanmark

COP15 København 2009 (2008-09-18), "Om Klimakonsortiet" www.cop15.dk/da/menu/Klimakonsortiet/Om-Klimakonsortiet.htm

COP15 København 2009 (2008-09-17), "Klimakonsortiets første hovedsponsorer på plads" www.cop15.dk/da/menu/Klimakonsortiet/nyheder_klimakonsortiet/Klimakonsortiets-foerste-hovedsponsorer-paa-plads.htm

Denmark.dk (2008-08-11), "Denmark is world's 2nd most energy-efficient country, says Forebes" www.cop15.dk/en/servicemenu/News/DenmarkIsWorlds2ndMostEnergyefficientCountrySaysForbes.htm

Denmark.dk (2008-08-27), "Denmark's green export continues to blossom" www.cop15.dk/en/servicemenu/News/DenmarksGreenExportIndustryContinuesToBlossom.htm

Heldgaard, Jesper, 2008-07-01. "COP-15 holdet på plads", Udenrigsministeriet www.um.dk/da/menu/Udviklingspolitik/OmUdviklingspolitik/Ulandsoplysning/AvisenUdvikling/Artikelbibliotek/Miljoe/COP15holdetPaaPlads.htm

Udenrigsministeriet, Danmarks Ambassade, Athen, (2008-08-24). "Danish expertise in energy and climate fuels export growth" www.ambathen.um.dk/da/menu/Klima/DagligArtikelOmKlimaOgMilj%C3%B8/Danishexpertiseinenergyandclimatefuelsexportgrowth.htm

Tidningsartiklar

Anderson, Robert, (2008-10-31) "Denmark takes the lead in developing environmental energy expertise", *FT.com Financial Times*, www.ft.com/cms/s/0/0a61bfea-a6e1-11dd-95be-000077b07658.html?nclink_check=1 eller <http://www.cop15.dk/en/servicemenu/News/DenmarkLeadsInDevelopingEnvironmentalEnergyExpertise.htm>

Aagaard, Lars Henrik (2008-12-01) "Fogh i nøglerolle i FN-klimamøde", *Berlingske* (nätupplaga) www.berlingske.dk/article/20081201/klima/712010072/

Kragh, Claus – Tang, Uffe- Bang Nielsen, Ole (2008-12-12) "Fogh: EU viser ledarskab", *Berlingske* (nätupplaga) www.berlingske.dk/article/20081212/klima/712120117/

ritzau (2008-12-11) "Fogh: Klimataftale eller katastrofe I EU", *Berlingske* (nätupplaga) www.berlingske.dk/article/20081211/klima/812110417/

ritzau (2008-12-01) "Fogh: Krisen må ikke overskygge klimaet", *Berlingske* (nätupplaga) www.berlingske.dk/article/20081201/klima/812010402/

Övriga internetkällor

Wikipedia, http://en.wikipedia.org/wiki/Low-carbon_economy

Klimat- og Energiministeriet, september 2008, *Rapport: Det danske eksempel – vejen til en energieffektiv og klimavenlig økonomi.*

www.cop15.dk/NR/rdonlyres/457C7057-FADB-4677-9E49-3A3A7836FBAB/0/Detdanskeeksempel.pdf

www.cop15.dk/en/menu/About-Denmark/The-Danish-Example/

Danmarks Ambassade Beijing www.ambbeijing.um.dk/da

"EU action against climate change- Leading global action to 2010 and beyond", 2008 Edition <http://ec.europa.eu>

Övrigt

2008-12-11 Udenrigsminister Per Stig Møller i TV-kanalen *News*

Niska, Anna (2008-05-26) ” Danska klimat- och energiministern om nordiskt samlat grepp”. Telemeddelande(A) Mnr KÖPE/20080526-1